

Apstiprinu

PIKC "Liepājas Valsts tehnikums"

Direktors

(A.Ruperts)

2019.gada 26. augusts

Darba drošības instrukcija darbam ar virpu galdniecībā

DDI – 18 – 2019

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" no 2010.gada 10.augusta

Vispārējās darba drošības prasības

Informācija: galdniecības virpas iedala divās pamatgrupās: parastajās un bezcentra virpās.

1. Nosacījumi attiecīgā darba izpildei

1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta obligātā veselības pārbaude (OVP) pirms stāšanās darba tiesiskajās attiecībās, veikta ievadinstruktāža, sākotnējā instruktāža darba vietā un apmācīti droši darba paņēmieni*.

*Nosacījumi par vecumu un OVP nav attiecināmi uz izglītojamiem mācību iestādē, mācību procesā.

1.2. Atkārtotu darba drošības instruktāžu veic, lai atgādinātu darba aizsardzības noteikumu un instrukciju prasības, pārbaudītu un paaugstinātu nodarbināto zināšanas:

* darba ņēmējiem - reizi divpadsmit mēnešos;

* izglītojamiem – ne retāk kā reizi sešos mēnešos (uzsākot pirmo mācību pusgadu un uzsākot otro mācību pusgadu);

* neplānotu instruktāžu – ja nodarbinātajam mainās darba apstākļi, darba raksturs, darba vieta, darba aprīkojums, tehnoloģiskais vai darba process; noticis nelaimes gadījums vai konstatēta arodslimība (instruktāžu veic tiem nodarbinātajiem, kuriem ir līdzīgi darba apstākļi vai kuru darbs saistīts ar notikušo nelaimes gadījumu darbā vai konstatēto arodslimību; nodarbinātais pārtraucis darbu uz laiku, kas ilgāks par sešdesmit kalendārām dienām, bet darbos ar bīstamām iekārtām vai paaugstinātas bīstamības darbos – ilgāk par četrdesmit piecām dienām.

1.3. Instruktažu organizē darba, izglītojamiem - mācību laikā, atvēlot pietiekami daudz laika pilnīgam un kvalitatīvam materiāla izklāstam, praktisko metožu un paņēmienu apguvei, kā arī zināšanu pārbaudei.

1.4. Nodarbinātā pienākumi:

1.4.1. veikt tikai to darbu kurā apmācīts un instruēts darba drošībā;

1.4.2. ievērot iekšējos kārtības noteikumus (IKN);

1.4.3. izmantot tikai tos instrumentus un palīgierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;

1.4.4. ievērot ražotāja nosacījumus iekārtu lietošanai;

1.4.5. lietot kolektīvās aizsardzības līdzekļus (KAL), kā arī nodarbinātā rīcībā nodotos individuālās aizsardzības līdzekļus (IAL) un pēc lietošanas veikt attiecīgo aizsardzības līdzekļu un cita aprīkojuma apkopi nepieciešamajā apjomā, kā arī novietot tos tiem paredzētajā vietā;

1.4.6. ievērot drošības zīmes, kā arī lietot drošības ierīces, ar ko apgādāts darba aprīkojums un darba vieta;

1.5. nodarbinātais ir tiesīgs atteikties veikt darbu, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus;

1.6. Prasības darba vietas iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai

1.6.1. darbgaldu pievada iežogojumiem jābūt atveramiem, ērti apkalpojamiem, konstruktīvi sasaistītiem ar darbgaldiem un jāaizsedz pievadi no visām pusēm. Noņemamie iežogojumi (vairogi, durtiņas) ir pieļaujami tādā gadījumā, ja darbmašīnas konstrukcija neļauj lietot atveramus;

1.6.2. darba vieta un iekārtas jāuztur darba kārtībā, no to mehānismiem regulāri jāattīra putekļi, tās jāeļļo un jāregulē.

1.7. drošus darba paņēmienus ierāda tiešais darba vadītājs.

2. Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori, to pieļaujamās normas

2.1. Gaisa temperatūras normas: ziemas periodā no +16 līdz +23 grādi C;

vasaras periodā no +16 līdz +27 grādi C;

2.2. relatīvais mitrums: diapazonā no 30 līdz 70%;

2.3. gaisa kustības ātrums: nepārsniedzot 0,4 m/s;

2.4. darba vietas apgaismojums: ne mazāks par 300lx, pēc darba vietas un veida (skatīt MK noteikumu Nr.359 no 2009.gada 28.aprīļa 2.pielikumu "Iekštelpu apgaismojuma līmeņi atkarībā no darba vietas un darba veida");

2.5. apgaismojuma līmenis darba vietā var būt augstāks, bet tas nedrīkst radīt nelaimes gadījuma risku, tai skaitā paaugstinātu redzes sasprindzinājumu un apžilbinājumu.

2.6. Darbā ar galdnieka virpu, būtiskākie darba riska faktori:

2.6.1. saskare ar rotējošu griezējinstrumentu, darbmašīnas kustīgām daļām;

2.6.2. abrazīvi putekļi, šķembas no apstrādājamā materiāla;

2.6.3. nokļūšana elektriskās strāvas sprieguma laukā, elektro vadu, elektroiekārtas vai zemējuma bojājuma gadījumā;

2.6.4. atbilstošs apgaismojums;

2.6.5. mikroklimats un atmosfēras iedarbība;

2.6.6. redzes sasprindzinājums;

2.6.7. paaugstināts trokšņa līmenis;

2.6.8. fiziska piepūle, piespiedu darba poza.

3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi

3.1. Kolektīvās aizsardzības līdzekļi (KAL) ir līdzekļi, kas paredzēti divu un vairāku nodarbināto vienlaicīgai aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību (skaidu un putekļu nosūkšanas sistēma, zemējums, bloķēšanas sistēma, ventilācijas sistēma, apgaismojuma sistēma, drošības zīmes, drošības krāsojumi, lentas, aizsargapvalki, nožogojumi u.t.l.);

3.2. Individuālās aizsardzības līdzekļi (IAL) ir individuālie līdzekļi viena nodarbinātā aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību, darbam ar galdnieka virpu:

3.2.1. aizsargbrilles; sejas aizsargekrāns;

3.2.2. austiņas vai ausu aizbāžņi;

3.2.3. respiratori, kas aizsargā no koka putekļu ieelpošanas;

3.2.4. aizsargapģērbs;

3.2.5. aizsargapavi;

3.2.6. galvassega;

3.2.7. roku aizsargkrēms/pasta;

* speciāli aizsargecimdi ar noturību iegriezumiem darbam galdniecībā nepieciešami, tomēr tos **aizliegts lietot darbā pie rotējošiem darbaldiem**, jo cimdu var ievilkēt darbmašīnā.

4. Darba drošības prasības pirms darba sākuma

4.1. sakārtot darba apģērbu (tam jābūt piegulošam, bez plandošām daļām, atbilstošam darba specifikai), aizpogāt visas pogas, matiem jābūt zem galvas segas; sagatavot nepieciešamos IAL:

4.2. sakārtot darba vietu, atbrīvot no nevajadzīgiem priekšmetiem;

4.3. pārbaudīt palīgierīču un instrumentu izvietojumu;

4.4. pārbaudīt aizsargnožogojumu esamību un nostiprinājumu, zemējuma esamību un to stiprinājumus;

4.5. pārbaudīt darbmašīnu tukšgaitā;

4.6. pārbaudīt virpas bloķēšanas sistēmu darbību;

4.7. pārbaudīt virpas palaišanas sistēmas tehnisko stāvokli;

4.8. pārbaudīt darba zonas apgaismojumu;

4.9. pārbaudīt skaidu un putekļu nosūcēja darbību.

4.10. **Aizliegts uzsākt darbu**, ja konstatēti kādi traucējumi mehānismu vai mezglu darbībā; darba vieta nav apgaismota; trūkst vai bojāti KAL (aizsargapvalki, zemējums, bloķēšanas sistēma); bojāti darba instrumenti vai palīgierīces; ar masu virs 20 kg sagatavju vai detaļu uzstādīšanai un noņemšanai nav ceļamierīces.

5. Darba drošības prasības darba laikā

5.1. pie darbmašīnas strādā viens nodarbinātais;

5.2. apstrādājot liela izmēra sagataves, izmantot ceļamierīces to pacelšanai un iestiprināšanai darbmašīnā, kā arī izņemšanai no virpas;

- 5.3. ja apstrādājamās detaļas ir garākas par 800 mm, virpām jābūt papildus balsta ierīcēm;
- 5.4. virpām ar plānripām diskveida detaļu apstrādei jābūt ar darba vārpstas aizsargierīcēm, kas ripas noņemšanas gadījumā nosedz vārpstu un nepieļauj nodarbinātā saskari ar darbmašīnas kustošajām daļām;
- 5.5. apstrādājot salīmētas sagataves, pie aizmugures centriem jāizmanto metāla atbalsta plāksnītes;
- 5.6. griešanas ātrums, virpijot veselas viengabala sagataves, nedrīkst pārsniegt 15m/s, virpojot salīmētas sagataves – 10m/s;
- 5.7. visā sagataves garumā virpām jābūt putekļu un skaidu nosūcējiem; iesūkšanas ātrumam jābūt 22 m/s;
- 5.8. bezcentra virpu nažu vārpstām jābūt nosegtām ar automātiskas darbības aizsargierīci, kas to atsedz tikai apstrādājamās detaļas platumā un augstumā;
- 5.9. nažu vārpstas nostiprinājuma konstrukcijai jābūt tādai, lai tā pati neatskrūvētos; padeves mehānismiem jānodrošina stingrs detaļas nostiprinājums, kas nepieļautu tās rotāciju kopā ar nažu vārpstu.

6. Darba drošības prasības darbu beidzot

- 6.1. izslēgt darbmašīnu;
- 6.2. sagaidīt tās pilnīgu apstāšanos;
- 6.3. savest kārtībā darba vietu, nolikt vietās palīgierīces un instrumentus, noslaucīt tehnoloģiskos atbirumus;
- 6.4. pirms darbmašīnas tīrīšanas, apkopes un regulēšanas nodrošināties pret nejaušu darbmašīnas ieslēgšanos;
- 6.5. pēc darba ievērot personiskās higiēnas prasības;
- 6.6. paziņot tiešajam darba vadītājam par pamanītiem traucējumiem vai aizdomām par iespējamo darbmašīnas bojājumu.

7. Ugunsdrošības prasības

- 7.1. ievērot vispārējās ugunsdrošības prasības;
- 7.2. ievērot IKN (īpaši – smēķēšanas nosacījumus);
- 7.3. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsības līdzekļiem.

8. Elektrodrošības prasības

- 8.1. strāvas pieslēgums atbilstoši iekārtu ražotāja nosacījumiem;
- 8.2. sazemējums;
- 8.3. droša izolācija.

9. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

9.1. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties pārtraukt darbu un veikt pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad jāizsauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pa tālruni **112**, nosaucot ugunsgrēka vietas adresi, savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru, klausuli pirmais noliek operātoram;

9.2. rodoties bīstamībai, kas var izsaukt nelaimes gadījumu, darbu nekavējoties pārtraukt un brīdināt citus tuvumā strādājošos;

9.3. traumas vai nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoši sniedz pirmo palīdzību vai izsauc Neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruni **113**, nosaucot nelaimes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu;

9.4. par darba laikā iegūtajām traumām nekavējoties ziņot administrācijai;

9.5. notikuma vietu saglabāt pēc nelaimes gadījuma izveidojušā situācijā, to izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu vai objektīvu traucējumu, kad cietušo nedrīkst atstāt notikuma vietā.

10 Atbildība par darba drošības instrukcijas (DDI) neievērošanu

10.1. personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības prasības, atkarībā no kaitējuma rakstura un radītajām sekām, var tikt atstādinātas no veicamā darba un sauktas pie disciplinārās, civiltiesiskās, kriminālās atbildības saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu un normatīvajiem dokumentiem.

Sagatavoja A.Jansone